

การพัฒนาแบบที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา DEVELOPING AN APPROPRIATE MODEL OF THE INTEGRATED MORAL LEARNING AT RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY LANNA

พรททัย ดันต์จิตานนท์^{1*} พีระ จุ๋นน้อยสุวรรณ² ประทีป พิษทองกลาง¹
Pornhathai Tanjitantont^{1*}, Peera Junoisuwan², Prateep Puchonglang¹

¹คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่

¹Faculty of Business and Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology
Lanna, Northern Campus, Chiang Mai.

²คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่

²Faculty of Art and Architecture, Rajamangala University of Technology Lanna, Northern Campus,
Chiang Mai.

*Corresponding author, E-mail: ptkhwan@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการให้มีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา โดยเก็บข้อมูลจากการประชุมระดมความคิดเห็นและการสอบถาม ผู้บริหาร จำนวน 12 คน ผู้สอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จำนวน 18 คน และใช้เทคนิคเดลฟาย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน และทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โดยการสุ่มให้ห้องเรียนที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี จำนวน 31 คน และห้องเรียนที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการตลาด จำนวน 38 คนรวมจำนวนทั้งสิ้น 69 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการจัดการเรียนรู้จริยธรรมที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการ ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม และแบบวัดค่านิยมทางจริยธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนานั้น ผู้เรียนควรได้รับการสร้างเสริมจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยจัดการเรียนรู้แบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญาที่มีกระบวนการจริยธรรมในด้านความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา และมีกระบวนการจัดการเรียนการสอน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อน

ทดลองสอน ระยะทดลองสอน และระยะติดตามผล โดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมโดยรวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้พบว่า หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้การสอนจริยธรรมฯ ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาสูงขึ้น และนักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมในภาพรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการ รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

Abstract

This study was a guideline for developing the effective model of integrated moral learning for undergraduate students. The study was aimed to develop an appropriate model of the integrated moral learning at Rajamangala University of Technology Lanna. The data were collected from brainstorming and asking 12 administrators and 18 lecturers of Rajamangala University of Technology Lanna. The Delphi technique was applied to collect the data by 17 experts. The samples including 31 students in experimental group and 38 students in controlled group taking Quality of Life and Society Course at Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai were tried out in the first semester of the 2011 academic year. The research instruments included questionnaire about guidelines for developing moral learning module and questionnaire about the appropriation of the moral learning model, moral instructional module integrated in Quality of Life and Society Course and moral value assessment forms. The collected data were analyzed by content analysis and by computer for percentage, mean, standard deviation, median, interquartile range, and t-test.

The results of the study showed that the appropriate model of the integrated moral learning at Rajamangala University of Technology Lanna was based on enhancing attitude and intelligence model. It was designed to support the students' moral consisting of 5 aspects: 1) kindness 2) honesty 3) diligence 4) moral reasoning and 5) solving intelligence. The process of the moral instructional activity was divided into 3 phrases; baseline, treatment and follow up phrase. In addition, the appropriation of the moral learning model integrated in Quality of Life and Society Course, the experts indicated the overall factors are appropriate at high level. Moreover, the 5 aspects of moral value of the students' in the experimental group were increased. Besides, the overall moral values of the students in the experimental group after using the moral instructional module were higher than those of the controlled group significantly at 0.01 level.

Keywords: Learning Model, Integrated Moral Learning, Quality of Life and Society Course

บทนำ

เนื่องจากระบบความสัมพันธ์ของสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทยเป็นไปอย่างสับสน ด้วยการใช้จ่ายเงินและอิทธิพลเป็นฐาน ขาดแนวทางที่เป็นธรรมซึ่งเคยใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตทำให้เกิดสภาวะความเสื่อมทางศีลธรรมและจริยธรรมอย่างน่าวิตกคนรุ่นใหม่จึงขาดพื้นฐานทางจิตใจที่เข้มแข็งซึ่งไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเดิมที่อยู่กันแบบเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จึงทำให้ดูเหมือนว่า สังคมไทยในปัจจุบันไม่มีความยุติธรรม ไม่มีความปรารถนาดีต่อกัน มีแต่ความเห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ ไม่มีการให้อภัย ไม่มีความเห็นอกเห็นใจกัน [1] ดังนั้นการอบรมสั่งสอนจริยธรรมในสถานศึกษาแบบเดิมที่มุ่งเน้นการให้ความรู้แก่ผู้เรียนเป็นหลักอย่างที่เคยปฏิบัติ จึงอาจได้ผลเฉพาะกับผู้เรียนที่มีลักษณะจิตใจและสภาพแวดล้อมแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาบัณฑิตเป็นอย่างมาก เพราะแนวทางการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติที่เคยใช้ เคยปลูกฝังและเคยประสบความสำเร็จมาแล้วในอดีต เริ่มใช้ไม่ได้กับสภาวะการณ์ในปัจจุบันและในอนาคต เพราะปัจจัยเอื้อต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป จำเป็นที่วงการการศึกษาไทยต้องตั้งโจทย์ใหม่เพื่อแสวงหาแนวทางใหม่ๆ รูปแบบใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาบัณฑิตไทยเพื่อให้พร้อมรับมือกับอนาคต การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการให้ความรู้แก่นักศึกษาเป็นหลัก จึงไม่เพียงพอต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นบัณฑิตที่สอดคล้องเหมาะสมกับโลกแห่งอนาคต ความรู้เดิมที่เคยใช้ในการพัฒนานักศึกษาเริ่มไม่เพียงพอ การพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตอุดมคติจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่อยู่ในศาสตร์ต่างๆ รวมทั้งใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมาสนับสนุนเพื่อให้ได้หลักคิดและแนวคิดในการพัฒนานักศึกษา [2] ด้วยเหตุนี้ แนวคิดการบูรณาการการเรียนการสอน จึงยังมีความสำคัญมาก

รวมทั้งการสร้างเสริมทัศนคติพัฒนาสร้างสรรค์เป็นอีกประเด็นที่ควรให้เกิดแก่นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีแนวคิดที่จะใช้ความรู้ ประสบการณ์เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญแก่องค์กรและสังคม ทั้งนี้อาจารย์ควรสอนผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่ฝึกผู้เรียนให้คิด ทำ ตั้งคำถาม เข้าใจตนเอง และรับฟังผู้อื่น รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน [3] ดังนั้นทิศทางการพัฒนาบัณฑิตไทยตามแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี จึงจำเป็นต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีต่างๆ [4] นอกจากนี้การผลิตบัณฑิตเพื่อสังคมไทยในเวทีโลก จำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะคิดให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนด้วยการตั้งโจทย์ เพื่อให้ผู้เรียนคิดค้นหาคำตอบโดยการฝึกตอบในหลายลักษณะ รวมทั้งการสร้างเสริมทัศนคติพัฒนาสร้างสรรค์ เพื่อให้ นักศึกษาเกิดแนวคิดที่จะใช้ความรู้ ประสบการณ์เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญแก่องค์กรและสังคม [5]

นอกจากนี้ ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของหลักสูตรและการสอนจริยศึกษา จำนวน 55 เรื่อง ได้สรุปประเด็นของปัญหาการสอนจริยธรรมไว้ว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีอื่นและขาดการจัดกิจกรรมประกอบการสอน [6] ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีจริยธรรม ควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเจตคติและเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย และจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมที่ผ่านมาพบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา [7-9] ส่วนระดับอุดมศึกษายังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ทั้งที่ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของผู้เรียนระดับนี้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารทางการศึกษา และผู้สอนระดับอุดมศึกษา

ได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ ที่จะต้องพัฒนา นักศึกษาให้ได้รับการพัฒนาที่ครบถ้วนทั้งทางด้าน สติปัญญา ร่างกาย สังคม และจิตใจ หรือการพัฒนา นักศึกษาแบบองค์รวมโดยมุ่งเน้น พัฒนานักศึกษาให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถปรับตัวและอยู่รอดได้ในโลกยุคใหม่ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 [10] และสอดคล้องกับนโยบาย การจัดการศึกษารวมถึงเป็นไปตามการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา [11] ดังนั้น จึงเป็น ความจำเป็นที่คณะผู้วิจัยจะต้องคิดหารูปแบบใหม่ ที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม เชิงบูรณาการ โดยสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม ในกระบวนวิชาการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ซึ่งจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเร่งส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนจริยธรรมในสถาบัน การศึกษาระดับอุดมศึกษาให้บังเกิดผลเป็นที่ พึงปรารถนา ตามเจตนารมณ์ของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำหนดให้เร่งรัด พัฒนาการอุดมศึกษาไทย โดยให้มีการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมเป็นหนึ่งในคุณลักษณะสำคัญ ของบัณฑิตอุดมคติไทย [12]

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรม เชิงบูรณาการที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนด ขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 12 คน และผู้สอนระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จำนวน 18 คน รวมจำนวน 30 คน และผู้เชี่ยวชาญ

จากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 17 คน ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนจริยธรรมและการจัดการ เรียนการสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบัน อุดมศึกษา จำนวน 7 คน (2) ผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นผู้บริหารฝ่ายวิชาการและกิจการนักศึกษา และฝ่ายสนับสนุนกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนาทั้ง 6 เขตพื้นที่ จำนวน 6 คน (3) ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคณะกรรมการ พัฒนาจริยธรรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชม งคลล้านนา จำนวน 1 คน (4) ผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นคณาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนวิชา การพัฒนา คุณภาพชีวิตและสังคมกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จำนวน 3 คน และ (5) กลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้ ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ แบบเสริมสร้าง เจตคติและปัญญา ที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนาภาคพายัพ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยการสุ่มให้ ห้องเรียนที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน และห้องเรียนที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 38 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ประกอบด้วย แบบสอบถามผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และกิจการนักศึกษา และคณาจารย์ผู้สอนวิชาการ พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เกี่ยวกับรูปแบบ และแนวทางการจัดการเรียนรู้จริยธรรม ที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา และแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการ เรียนรู้จริยธรรมระดับอุดมศึกษา เกี่ยวกับ ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนา คุณภาพชีวิตและสังคม ระดับปริญญาตรีของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการ ในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม และแบบวัดค่านิยมทางจริยธรรม

3. การสร้างและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรม คณะผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ประชุมคณะผู้วิจัย และอภิปรายเกี่ยวกับขอบเขตเนื้อหาวิชาสำหรับการจัดการเรียนรู้จริยธรรมของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา จากหลักสูตรรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม และจากบทความต่าง ๆ เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้การสอนจริยธรรมและวิธีการวัดผลที่ชัดเจนของแต่ละเนื้อหา

2. จัดทำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมที่จะเป็นไปได้สำหรับการเรียนการสอนจริยธรรมของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา และแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการจัดการเรียนรู้จริยธรรมที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาของไทย

3. ประชุมระดมความคิดเห็นผู้บริหารฝ่ายวิชาการและกิจการนักศึกษา และคณาจารย์ผู้สอนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการสอนกลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ และจริยศาสตร์ มาร่วมประชุมเสนอแนะรูปแบบการสอนจริยธรรมที่จะเป็นไปได้สำหรับการเรียนการสอนผู้เรียนระดับอุดมศึกษา และร่วมกันพิจารณาร่างชุดการเรียนการสอนจริยธรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดโดยการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการจัดการเรียนรู้จริยธรรมที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาของไทย

4. วิเคราะห์และสังเคราะห์หา รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการ ในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารและคณาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม แล้วจัดทำชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบที่สังเคราะห์ได้

5. จัดทำแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร 5 คนและอาจารย์ 10 คน รวม 15 คน แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.89 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมจากชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบที่สังเคราะห์ได้ โดยใช้เทคนิคเดลฟายในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ

6. ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้และชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยรวมทุกด้าน สอดคล้องกันว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมที่ปรับปรุงแล้ว มีความเหมาะสมมากที่จะนำไปใช้จัดการเรียนรู้ ในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

8. นำชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการฯ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้จัดการเรียนรู้ในวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โดยการสุ่มให้ห้องเรียนที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี จำนวน 31 คน และห้องเรียนที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการตลาด จำนวน 38 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 69 คน เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการฯ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยสร้างและพัฒนา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน หาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

4.50 – 5.00 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด หรือเห็นด้วยมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับมาก หรือเห็นด้วยมาก

2.50 – 3.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง หรือเห็นด้วยปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับน้อย หรือเห็นด้วยน้อย

1.00 – 1.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด หรือเห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้ข้อความที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นสูง (ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป)

3. การหาค่ามัธยฐาน (Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากค่า

มัธยฐาน (Mdn.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

4.50 – 5.00 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด หรือเห็นด้วยมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับมาก หรือเห็นด้วยมาก

2.50 – 3.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง หรือเห็นด้วยปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับน้อย หรือเห็นด้วยน้อย

1.00 – 1.49 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าข้อความนั้น มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด หรือเห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้ข้อความที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

การพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆ จากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์แสดงค่าความสอดคล้อง ดังนี้

0.01 – 0.99 แสดงว่า เป็นคำตอบที่มีความสอดคล้องกันสูงมาก

1.00 – 1.99 แสดงว่า เป็นคำตอบที่มีความสอดคล้องกันสูง

2.00 – 2.99 แสดงว่า เป็นคำตอบที่มีความสอดคล้องกันต่ำ

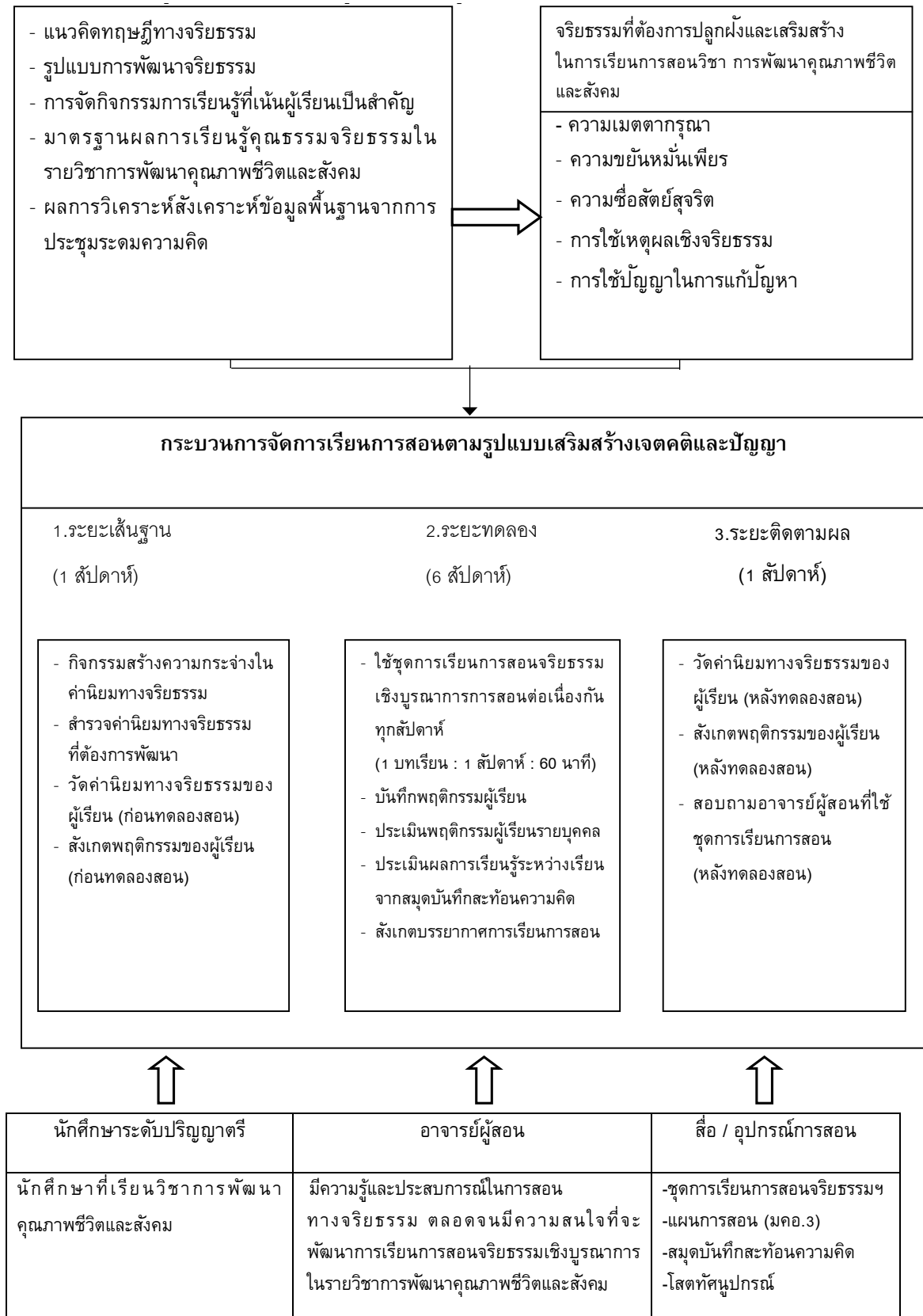
3.00 ขึ้นไป แสดงว่า เป็นคำตอบที่ไม่มี ความสอดคล้องกัน

เกณฑ์ในการพิจารณาข้อความเพื่อนำมา กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้ข้อความที่มีค่าความสอดคล้องกัน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ตั้งแต่ 1.99 ลงมา

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ครั้งนี้ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน ตามลำดับคือ 1.1) ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้กิจกรรมที่เป็นคำถามสถานการณ์นำ แล้วให้ผู้เรียนตอบหรือเขียนตอบพร้อมระบุเหตุผลหรือข้อมูลสนับสนุน 1.2) ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆละ 3-5 คน โดยใช้วิธีสุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนทุกคนได้ 1.3) ผู้สอนแจกเรื่องสั้นให้ผู้เรียนทุกคนอ่านภายในเวลา 5-10 นาที ขึ้นอยู่กับความยาวของเนื้อเรื่องและดุลยพินิจของผู้สอน 1.4) ผู้สอนแจกแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนให้ผู้เรียนทุกคนตอบตามชุดคำถามแต่ละชุด 1.5) สมาชิกในกลุ่มย่อยร่วมกันอภิปรายถึงปัญหาที่ตอบนั้น แล้วร่วมกันสรุปหาคำตอบของกลุ่ม 1.6) ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน เพื่อรายงานผลงานของกลุ่มต่อที่ประชุมรวมพร้อมกับอภิปรายโดยมีผู้สอนช่วยนำการอภิปรายและผู้เรียนร่วมสรุปแนวคิดของแต่ละกลุ่ม 1.7) ผู้สอนสรุปเน้นย้ำถึงสาระสำคัญของแต่ละบทเรียนตามความเหมาะสมเชิงจริยธรรม และ 1.8) ผู้เรียนแต่ละคนวิเคราะห์และสรุปโดยเขียนสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรม และสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมในแต่ละบทเรียนด้วยตนเอง ลงในสมุดบันทึกการสะท้อนความคิดของผู้เรียนแต่ละคน แล้วส่งให้ผู้สอนในคาบเรียนถัดไป ทั้งนี้ผู้เรียนต้องได้รับการสร้างเสริมจริยธรรมจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญาที่มีการบูรณาการจริยธรรมในด้าน 1) ความเมตตา กรุณา 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความขยันหมั่นเพียร 4) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ 5) การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา โดยแบ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 ระยะได้แก่ ระยะพื้นฐาน (ก่อนทดลองสอน) ระยะทดลอง

สอน และระยะติดตามผล ซึ่งในระยะพื้นฐาน (ก่อนทดลองสอน) มีกิจกรรมสร้างความกระจำในค่านิยมทางจริยธรรม สรรวจค่านิยมทางจริยธรรมที่ต้องการพัฒนา รวมทั้งวัดค่านิยมทางจริยธรรม และสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนทดลองสอน ในระยะทดลองสอนมีการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการการสอน จำนวน 6 บทเรียนต่อเนื่องกันทุกสัปดาห์ (1 บทเรียน : 1 สัปดาห์ : 60 นาที) โดยมีการบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน ประเมินพฤติกรรมผู้เรียนรายบุคคล รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียน และในระยะติดตามผล หลังทดลองสอน มีการวัดค่านิยมทางจริยธรรมของผู้เรียน สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและสอบถามอาจารย์ผู้สอนที่ใช้ชุดการเรียนการสอน ภายใต้ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ มีประสบการณ์ในการสอนทางจริยธรรม และมีความสนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยมีการใช้สื่อและโสตทัศนูปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังสรุปในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมโดยรวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) และ ($S.D. = 0.98$) และผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่า รายการที่ประเมินในชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการฯ ทั้งสิ้น 10 รายการ ได้แก่ ความครอบคลุมขององค์ประกอบความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการฯ ขั้นตอนที่ผู้สอนพึงปฏิบัติในระหว่างการสอน พฤติกรรมของผู้สอนระหว่างการสอน การเตรียมการสอน กิจกรรมและกระบวนการสอน บทเรียนที่ใช้สอน ความสอดคล้องและเป็นไปได้ของ

บทเรียน ความเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียนเชิงบูรณาการ และภาพรวมของชุดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการนำไปกำหนดเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา (ค่า $Mdn.$ ในแต่ละรายการตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่า $I.R.$ ตั้งแต่ 1.99 ลงมา)

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมในแต่ละด้านและในภาพรวมของผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังการทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (D) ของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมในแต่ละด้านของผู้เรียนกลุ่มทดลอง (E) และกลุ่มควบคุม (C) ทั้งก่อน (n) และหลังการทดลอง (l)

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	กลุ่มทดลอง (E)			กลุ่มควบคุม (C)			$D_E - D_C$
	ก่อน	หลัง	D_E	ก่อน	หลัง	D_C	
จริยธรรม	(n)	(l)	($l-n$)	(n)	(l)	($l-n$)	
ความเมตตากรุณา	2.87	4.45	1.58	2.84	3.00	0.16	1.42**
ความซื่อสัตย์สุจริต	2.74	4.58	1.84	3.00	3.00	0.00	1.84**
ความขยันหมั่นเพียร	3.26	4.94	1.68	3.45	3.53	0.08	1.60**
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	2.61	4.55	1.94	3.08	3.16	0.08	1.86**
การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา	1.68	4.52	2.84	2.55	2.74	0.19	2.65**

** $p < 0.01$

จากตารางที่ 1 พบว่า หลังจากใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมในแต่ละด้าน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรม สูงขึ้น

ทั้ง 5 ด้าน โดยมีค่านิยมทางจริยธรรมการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาสูงขึ้นมากที่สุด ($D=2.65$) รองลงมาคือ ด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ($D=1.86$) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ($D=1.84$) ด้านความขยันหมั่นเพียร ($D=1.60$) และด้านความเมตตากรุณา ($D=1.42$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และชุดการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบาย และรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริยธรรมในชั้นเรียน หรือใช้นำร่องสำหรับการจัดโปรแกรมการศึกษา ในรูปกิจกรรมร่วมหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และกิจกรรมนอกชั้นเรียน เพื่อพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันและอนาคต มีความเมตตา กรุณา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความขยันหมั่นเพียร มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และมีการใช้ปัญญา ในการแก้ปัญหา รวมทั้งเป็นอีกแนวทางหนึ่ง ให้ผู้สอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาและของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา ไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เรียนในรายวิชาอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญ ในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้:

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา นั้น ผู้เรียนควรได้รับการสร้างเสริมจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยจัดการเรียนรู้แบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา ที่มีการบูรณาการจริยธรรมในด้าน 1) ความ

เมตตา กรุณา 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความขยันหมั่นเพียร 4) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ 5) การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเสาะหา (ก่อนทดลองสอน) ระยะทดลองสอน และระยะติดตามผล ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมที่ผสมผสานหลายวิธีเข้าด้วยกัน โดยเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างเจตคติและปัญญา ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ระหว่างนักพฤติกรรมนิยม (Behaviorist) กับมนุษยนิยม (Humanist) ซึ่งเป็นวิธีสร้างเจตคติให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน ผูกให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจอย่างมีระบบที่เน้นที่ตัวผู้เรียน ทั้งจิตใจและการกระทำ [3] โดยผู้วิจัยใช้สถานการณ์จำลองเป็นสื่อในการเรียน จะใช้เป็นข้อความ เรื่องสั้น นิทาน บทความเป็นร้อยแก้ว หรือร้อยกรอง ภาพ ภาพยนตร์ หรือการ์ตูน อย่างใดอย่างหนึ่งตามทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกลวิธีการจัดการเรียนรู้ที่พยายามสร้างเจตคติให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนก่อน เมื่อผู้เรียนพอใจผู้เรียนจะรับผิดชอบโดยผู้สอนไม่ต้องบอก ขณะเดียวกันก็หาทางให้ผู้เรียนใช้ความคิดและกระบวนการตัดสินใจควบคู่ไปด้วย [3] ยิ่งกว่านั้นในรูปแบบนี้ ได้ใช้วิธีการสร้างเสริมค่านิยมทางจริยธรรม โดยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของจริยธรรมด้วยตนเอง ให้เห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้น ช่วยตัวเอง และช่วยสังคมด้วย และในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด เพราะจัดเป็นรากฐานที่สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสัจธรรม การสอนมุ่งเน้นที่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ เริ่มต้นด้วยการปฏิบัติสิ่งง่าย ๆ ก่อน โดยให้สอดคล้องกับความต้องการและการพัฒนาการของผู้เรียน [11] ส่วนการปลูกฝังได้เริ่มจากสอนให้ผู้เรียนรักตัวเอง รักเพื่อน และรักผู้อื่น ในสังคมภายหลัง หรือการปลูกฝังความรับผิดชอบ ก็เริ่มจากความรับผิดชอบต่ออย่างง่าย ๆ เช่น

รับผิดชอบตามหน้าที่ของตนเอง โดยปฏิบัติหน้าที่ของตนเสียก่อน ในการฝึกปฏิบัตินั้น ปัญหาต้องมาก่อน ผู้เรียนต้องรู้ว่า เขามีปัญหาอย่างไรเขาจึงจะปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหานั้น อีกทั้งในการสร้างเสริมจริยธรรมนั้น จะต้องมีการวัดผลอยู่เสมอ โดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง [3]

นอกจากนี้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมในครั้งนี้ ได้ประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีทางจริยธรรมที่เน้นพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ ซึ่งเพียเจท์ (Piaget) เป็นผู้ริเริ่มทางความคิดที่ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั่นเอง และเชื่อว่าพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามลำดับการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงไป จะเกิดได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลขั้นที่ต่ำกว่าอยู่แล้ว และต่อมาบุคคลจะได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ หรือเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงต่อไปมีมากขึ้นตามลำดับ [13] ยิ่งกว่านั้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมในครั้งนี้ได้นำหลักการและแนวคิดทฤษฎีที่ว่าด้วย สติปัญญาหรือความคิด (The Cognitive Perspective) โดยให้ความสำคัญในเรื่องความสามารถในการคิด (Thinking Ability) และขบวนการคิด (Thinking Process) เพราะถือว่าถ้าผู้สอนสามารถป้อนคำถามผู้เรียนคิดหรือค้นหาคำตอบโดยวิธีการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นๆ ได้ดีกว่า และความคิดใหม่นี้จะทำหน้าที่เป็นการจัดความคิดขั้นสูงต่อไปเป็นการเรียนรู้โดยวิธีค้นหาหรือใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา [3]

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผสมผสาน รูปแบบการสอนหลาย

รูปแบบ และในแต่ละรูปแบบจะประกอบด้วยหลักการและวิธีสอนหลายวิธีผสมผสานกันอยู่แล้ว โดยนำไปบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เพื่อสร้างเสริมจริยธรรมของผู้เรียนจากการเรียนการสอนตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญหาที่มีการบูรณาการจริยธรรมในด้าน 1) ความเมตตากรุณา 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความขยันหมั่นเพียร 4) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ 5) การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา ซึ่งจริยธรรมทั้ง 5 ด้านนั้น ได้มาจากการประชุมระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และผู้สอนระดับอุดมศึกษาเกี่ยวกับ ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนที่สมควร นำมากำหนดไว้ในการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการ พบว่า จริยธรรมที่ต้องเร่งเสริมสร้างแก่นักศึกษาแต่ละชั้นปีตามนโยบายและแผนการพัฒนานักศึกษาของสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา [10] โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมทั้งนอกชั้นเรียน/หรือในช่วงโมกกิจกรรมภายใต้การดำเนินงานของฝ่ายกิจการนักศึกษาของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาและเครือข่าย และกิจกรรมปลูกฝังและสร้างเสริมแก่ผู้เรียนในชั้นเรียน เช่นกรณีตัวอย่างในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนานั้น เห็นสมควรให้มีการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการโดยใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญหา ที่เหมาะสมและครอบคลุมจุดประสงค์ของการสอน เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ความเมตตากรุณา 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความขยันหมั่นเพียร 4) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ 5) การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา โดยมีผลลัพธ์ที่มุ่งหวังตามสถานการณ์ของโลกในอนาคตตามทิศทางการพัฒนาบัณฑิตไทยตามแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี [4] กล่าวคือผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการสร้างเสริมจริยธรรมจาก

การเรียนรู้การสอนตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติ และปัญหาที่มีการบูรณาการจริยธรรมในด้าน ความห่วงใยช่วยเหลือสังคมเพื่อลดความขัดแย้ง ในสังคม ความสามารถพึ่งตนเองใฝ่เรียนรู้ การยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ความสามารถ ตัดสินใจประเด็นเชิงจริยธรรม และการแสดงออก ถึงการมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับจริยธรรมทั้ง 5 ด้าน ที่สอดแทรกไว้ในชุดการเรียนรู้การสอนจริยธรรม เชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมครั้งนี้

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการ ในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยรวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ทุกองค์ประกอบในชุดการเรียนรู้การสอนจริยธรรม เชิงบูรณาการ และภาพรวมของชุดการเรียนรู้ การสอนมีความเหมาะสมในการนำไปกำหนด เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมเชิงบูรณาการ ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา และของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดกิจกรรมการจัดการ เรียนรู้แบบเสริมสร้างเจตคติและปัญหาในการวิจัย ครั้งนี้ ได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ และแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการ เรียนรู้จริยธรรม จากบทความต่างๆ เกี่ยวกับ ทิศทางโลกในอนาคต ทิศทางอุดมศึกษาไทย [5,10] นโยบายการจัดการศึกษาและการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา [11] การวิเคราะห์ ภาพรวมปัญหานักศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย และของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และจากทฤษฎี/หลักการ/แนวคิด การจัดการเรียน การสอนจริยธรรมที่พัฒนาจริยธรรมตามพัฒนา การทางสติปัญญาของบุคคล [13] แนวคิด การพัฒนานักศึกษายุคใหม่ที่เน้นการเรียนรู้ตน

(Inner Self) และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-Centered) แนวความคิดการจัดกิจกรรมพัฒนา นักศึกษาแบบ Year-Based Development [2] การพัฒนาจริยธรรมตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม [3] ควบคู่กับการศึกษา แนวทางการพัฒนารูปแบบ ตามขั้นตอนที่ Joyce and Weil ได้พัฒนาไว้ คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการนำ มาพัฒนาเป็นรูปแบบ 2) นำแนวคิดสำคัญของ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดหลักการ เป้าหมาย และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เห็นว่าสำคัญ และจำเป็น โดยกำหนดทิศทาง ลำดับความ สำคัญและรายละเอียดขององค์ประกอบเหล่านั้น ที่จะทำให้อารมณ์แบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้โดยให้ รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการหรือเงื่อนไขต่างๆ ในการนำรูปแบบไปใช้ 4) ประเมินรูปแบบ โดยการทดสอบความมีประสิทธิภาพของ รูปแบบที่สร้างขึ้นด้วยการประเมินความเป็นไปได้ ในเชิงทฤษฎีโดยมีผู้เชี่ยวชาญ ประเมิน ความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆ สำหรับการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ เป็นการนำที่สร้างขึ้นไปใช้ในสถานการณ์จริงแล้ว คำนวณค่าประสิทธิภาพของรูปแบบหรือคำนวณ ค่าเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้น หรือคำนวณความแตกต่างด้านสถิติ และ 5) ปรับปรุงรูปแบบโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนนำรูปแบบไปทดลองใช้ การปรับปรุง รูปแบบ ระยะนี้ ใช้ข้อมูลจากการประเมิน ความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น และระยะที่สองเป็นการปรับปรุงรูปแบบโดยใช้ ข้อมูลจากผลการทดลองใช้ ซึ่งอาจมีการนำไป ทดลองซ้ำๆ จนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ [14]

3. ผลจากการใช้ชุดการเรียนรู้การสอน จริยธรรมเชิงบูรณาการฯ พบว่า ผู้เรียนกลุ่ม ทดลองมีค่าเฉลี่ย

ของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา สูงขึ้นและผู้เรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรม สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หลังจากการทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา ทั้งนี้ เพราะชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ที่พัฒนาขึ้นตรงกับความต้องการของผู้เรียน มีความยาวพอเหมาะกับเวลา มีความง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนและมีความลึกซึ้งต่อการเสริมสร้างจริยธรรม และการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนเสริมสร้างเจตคตินี้ เป็นกระบวนการเรียน

การสอนที่สอดคล้องกับหลักการในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ที่สนับสนุนทุนการวิจัย รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย และประเมินชุดการเรียนการสอนจริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ จ.เชียงใหม่ ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่และสัณตทัศนูปกรณ์ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิชัย ดันศิริ. (2538). โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต แนวคิดและบทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] จิรวัดน์ วิวัชร. (2552). สังเคราะห์ สารความรู้การบูรณาการระหว่างศาสตร์เพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติสู่การตกผลึกทางปัญญา. ใน เอกสารสรุปผลการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7 เรื่อง พัฒนาศาสตร์แห่งบูรณาการผ่านเครือข่ายบัณฑิตอุดมศึกษาไทย: สู่การตกผลึกทางปัญญา. หน้า 137-138. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- [3] ทิศนา แหมมณี. (2541). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- [4] จิรวัดน์ ดันศิริตวันวงศ์. (2552). ทิศทางการพัฒนาบัณฑิตไทยตามแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี. ใน เอกสารสรุปผลการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7 เรื่อง พัฒนาศาสตร์แห่งบูรณาการผ่านเครือข่ายบัณฑิตอุดมศึกษาไทย: สู่การตกผลึกทางปัญญา. หน้า 120-121. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- [5] บุญเกียรติ โชควัฒนา. (2552). การผลิตบัณฑิตเพื่อสังคมไทยในเวทีโลก. ใน เอกสารสรุปผลการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 เรื่อง พัฒนาศาสตร์แห่งบูรณาการผ่านเครือข่ายบัณฑิตอุดมศึกษาไทย: สู่การตกผลึกทางปัญญา. หน้า 134-135. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- [6] สุภวรรณ รัตนภูผา. (2535). พัฒนาการของหลักสูตรและการสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษาตั้งแต่พุทธศักราช 1826 จนถึงพุทธศักราช 2530. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา. (2525). โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนจริยธรรม ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ. ธนประดิษฐ์การพิมพ์.

- [8] ระพีณ ชูชื่น. (2532). *การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [9] รุ่งนภา จอนเจดสิน. (2539). *การปฏิบัติตนทางจริยธรรมตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [9] รุ่งนภา จอนเจดสิน. (2539). *การปฏิบัติตนทางจริยธรรมตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552*. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.mua.go.th/users/tqfhed/news/FilesNews/FilesNews2/ratchakitchaTQF.pdf>
- [11] สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา. (2550). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา*. เชียงใหม่: สำนักงานฯ.
- [12] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. คณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิรูปการศึกษา.
- [13] Piaget, J. (1932). *The Moral Judgement of the Child*. London: Routledge & Kegan Raul.
- [14] Joyce, B.; and Weil, M. (1996). *Models of Teaching*. 3rd ed. Englewood Cliffs: Prentice-Hall International Editions.